

Ο μύθος της μεταναστευτικής κρίσης

Του **ΘΟΔΩΡΗ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ**

Την περασμένη Τρίτη έληξε η τρίμηνη αναστολή του δικαιώματος υποβολής αιτήματος ασύλου από μετανάστες που έφθαναν στην Ελλάδα, η οποία είχε επιβληθεί με πολλά ταρατατζούμ και σκληρά λογάκια το καλοκαίρι. Αλλά αυτή τη φορά δεν υπήρξαν ταρατατζούμ. Μέχρι την ώρα που γράφονταν αυτές οι γραμμές δεν υπήρξε καν κάποια επίσημη ανακοίνωση για την επανέναρξη της επεξεργασίας των αιτημάτων που εκκρεμούν.

Είναι μόνο το τελευταίο δείγμα της εμμονικής και αλλοπρόσαλλης αντιμετώπισης του μεταναστευτικού φαινομένου από την ελληνική κυβέρνηση. Για να λέμε του στραβού το δίκιο, δεν είναι μόνο η ελληνική που αντιμετωπίζει το φαινόμενο με αυτόν τον τρόπο. Όλες οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις βολοδέρνουν τα τελευταία χρόνια υλοποιώντας σταθερά λανθασμένες πολιτικές υπό την πίεση ενός τοξικού, αρρωστημένου δημόσιου διαλόγου. Οπότε μέσα σε αυτό το κλίμα, εμείς ας μιλήσουμε για βιβλία. Και συγκεκριμένα για ένα πρόσφατο βιβλίο ενός κοινωνιολόγου που μελετάει το θέμα εδώ και δεκαετίες, και εξηγεί πώς πραγματικά λειτουργεί η μετανάστευση, γιατί συμβαίνει, πόσο συμβαίνει, πού συμβαίνει και πώς πρέπει να σκεφτόμαστε και να συζητάμε γι' αυτή. Στο «Μετανάστευση: 22 μύθοι και τι κρύβεται πίσω από αυτούς», που κυκλοφορεί και στα ελληνικά από τις εκδόσεις Μεταίχμιο, ο Ολλανδός Χάιν ντε Χάας εξηγεί με απλά λόγια ότι τα περισσότερα από τα πράγματα που νομίζουν οι πολίτες, τα περισσότερα από όσα κάνουν οι πολιτικοί, και όλα όσα λέει ο Θανάσης Πλεύρης είναι λάθος. Και μάλιστα, τελείως λάθος. Για παράδειγμα, δεν υπάρχει «μεταναστευτική κρίση» που σας λένε. Τα πραγματικά δεδομένα λένε ότι η μετανάστευση στον κόσμο μας παραμένει λίγο - πολύ σταθερή διαχρονικά, και αναπάντεχα χαμηλή. Το ποσοστό του παγκόσμιου πληθυσμού που ζούσε σε άλλη χώρα από αυτή που γεννήθηκε το 1960 ήταν 3,1%. Το ποσοστό το 2017 ήταν 3,4%. Το 83% του παγκόσμιου πληθυσμού σήμερα ζει στην πόλη του ή στο χωριό του. Το 13% έχει μεταναστεύσει, αλλά μέσα στη χώρα του. Κι από το 3,4% που έχει μεταναστεύσει σε άλλη χώρα, λιγότεροι από ένας στους δέκα είναι πρόσφυγες.

Και κάτι άλλο που οι περισσότεροι δεν συνειδητοποιούν: η συντριπτική πλειονότητα των μεταναστών που έχουν πάει σε άλλη χώρα, έχουν πάει εκεί νόμιμα. Το ποσοστό των μεταναστών που βρίσκονται στην Ευρώπη «παράνομα» υπολογίζεται κάπου ανάμεσα στο 7% και το 13% του συνόλου των μεταναστών. Κι η συντριπτική πλειονότητα αυτών δεν είναι «εισβολείς» που έρχονται «παράνομα» με βάρκες, αλλά μετανάστες που είχαν μπει νόμιμα και στους οποίους έληξε η βίζα, ή για οποιονδήποτε λόγο δεν ανανεώθηκε η άδεια παραμονής τους.

Αλλά το σημαντικότερο δεν είναι τα νούμερα. Οι μεταναστευτικές πολιτικές και ο διάλογος για το θέμα δεν λαμβάνουν υπόψη τον σημαντικότερο παράγοντα που πυροδοτεί το φαινόμενο διαχρονικά στον κόσμο μας, το γιατί υπάρχει μετανάστευση, νόμιμη ή «παράνομη». Όπως αναλύει διεξοδικά, μέσα από στοιχεία και διαχρονικά δεδομένα, το βιβλίο, η κυρίαρχη κινητήρια δύναμη της διεθνούς μετανάστευσης είναι η ζήτηση για εργατικό δυναμικό. Ούτε οι ανισότητες, ούτε η φτώχεια, ούτε οι πόλεμοι. Ούτε καν η επιθυμία για δουλειά – η ζήτηση. Οι μετανάστες δεν φεύγουν επειδή δεν υπάρχουν δουλειές εκεί. Φεύγουν επειδή υπάρχουν δουλειές αλλού. Το ότι αυτή η βασική δυναμική πίσω από τη μετακίνηση των πληθυσμών στον κόσμο μας έχει δαιμονοποιηθεί στην εποχή μας είναι μια τραγωδία, ένα παγκόσμιο λάθος.

Το βιβλίο αναλύει εξαντλητικά και άλλους μύθους, πολλούς εκ των οποίων κάποιοι αναγνωρίζουμε, αλλά και άλλους, λιγότερο γνωστούς. Η μετανάστευση δεν προκαλεί ανεργία, ούτε εργασιακή ανασφάλεια, ούτε στασιμότητα μισθών. Δεν αποτελεί ποτέ και πουθενά απειλή για τις παροχές πρόνοιας ή την κοινωνική συνοχή. Οι μετανάστες ενσωματώνονται αναπάντεχα αποτελεσματικά σε όλες τις κοινωνίες που έχουν μελετηθεί και δεν επηρεάζουν πουθενά ουσιαστικά ή μακροπρόθεσμα προϋπάρχοντες κανόνες ή κοινωνικές νόρμες. Έχουν λιγότερες πιθανότητες να διαπράξουν βίαια εγκλήματα από ό,τι οι αντίστοιχων χαρακτηριστικών γηγενείς. Είναι επίσης εντυπωσιακά τα δεδομένα που δείχνουν ότι η αυστηροποίηση των μέτρων στα σύνορα προκαλεί αύξηση της «παράνομης» μετανάστευσης, όχι μείωση. Οτι η άρση των περιορισμών σε πολλές περιπτώσεις οδηγεί σε εξισορρόπηση και σταθεροποίηση των ροών. Ή ότι η οικονομική στήριξη σε φτωχές χώρες δημιουργεί περισσότερους οικονομικούς μετανάστες, όχι λιγότερους. Από την άλλη, τα στοιχεία δείχνουν κι άλλα πράγματα. Οτι η μετανάστευση δεν ωφελεί ολόκληρη την οικονομία της χώρας υποδοχής ορίζοντια, ας πούμε, αλλά σχεδόν αποκλειστικά τα πλουσιότερα στρώματα και τα μεγάλα οικονομικά συμφέροντα. Οτι, επίσης, δεν αποτελεί «λύση» για προβλήματα όπως το δημογραφικό ή η γήρανση του πληθυσμού. Δεν είναι καταστροφή, δεν είναι «εισβολή», αλλά οπωσδήποτε δεν είναι και πανάκεια.

Ο Χάιν ντε Χάας, με ψυχρό, τεχνκρατικό ύφος, αφήνοντας μόνο σποραδικά την οργή του για το επίπεδο του δημόσιου διαλόγου και τις κοτσάνες των πολικών να έρχεται στην επιφάνεια, παρουσιάζει τα στοιχεία, τις έρευνες και τις πηγές που αναποδογυρίζουν τα περισσότερα από όσα μας σερβίρουν οι αλγόριθμοι και οι λαϊκιστές. Αλλά δυστυχώς το βιβλίο του είναι γεμάτο με ανάλυση, δεδομένα και αποχρώσεις. Τίποτε από αυτά δεν χωράει στον τοξικό διάλογο της εποχής μας.